

Errances bilingues

Esou heescht e Band vu Gedichter, déi deels am Did-denhuwener Platt (d'Leit vun do nennen hir Sprooch och den "dialecte francique"), deels op franséisch als Brochure no 13 vun der Zäitschrëft "Gewan" erauskoum.

Den Auteur as de Jo NOUSSE. E staamt aus dem "Hek-kepéi", aus dem "Sträifland" hei vir, direkt hanner der Grenz. Am Virwuert seet eis den Daniel Laumesfeld, datt de jonken Nousse, "hire laanghorege Schoulmeeschter" mat sänge fënnefanzwanzeg Joër, där Ugepasster een as.

"Il fut le seul et premier instituteur de la Mouselle à demander, en 1983, un poste de maître-itinérant en langue et culture régionales ... qui lui fut refusé".

De Jo Nousse steet deemno, wéi zum Beispill munche Regionalist aus der Bretagne oder munchen Dialektschrëftsteller vun der grënger, däitscher Friddensbewegung -sänger Zäit kritesch an engagéiert géigeniwwer. Fir et riichteraus ze soen: en as nët derfir, datt Kanouneréier vun der grande nation hirer force de frappe oder d'Tirem vun der "Centrale nucléaire de Cattenom" vrun den Nuese vun de Leit vu "Kettenuewen" an den Himmel wuessen; e beklot zum Beispill d'Hysterie vun der Manipulation an der Publissitéit, déi aus den Hyper- a Supermarchéen d'Tempele vun dem Konsumterror an der Uniformalisation mécht; e fënt, datt munnech Politiker an "dichteg" Leit schwéier Ligner sin:

"Politikerzong/ Politikerschong

ënnerem Lieder

sténkeg Zéiwen

ënner de Wieder

raschteg Gedanken"

Et kënnt ee bei dëse Sätz vum Jean Nousse un den Heinrich Heine denken, dee jo och scho geschriwwen hat: "... Sie tranken heimlich Wein/ Und predigten öffentlich Wasser."

Séng Mammesprooch, d'Platt, as fir hien nët einfach eng Saach déi elo grouss "in" as oder där en ewéi muencher däitsche Politbard s

Séng Mammesprooch, d'Plat, as fir hien nët einfach eng Saach déi elo grouss "in" as, oder aus där en ewéi munecher däitsche Politbard Suë mécht.

Séng Sprooch bedäit Erinnerung u séng Kandheet an un déi Wäerter déi en deemols geléiert huet: Léift Verständnes, Respekt vun der Natur. Säin éierlecht Gefill a séng politesch Iwwerzeugung dréckt en aus:

SLOGANS

Entre les drogués de la radio-télévision
qui crèvent d'ennui
et les habitants des paniers à salade
qui jouent à cache-cache avec les indiens
gît ma langue.

Sur les plaies de ma terre
vit ma langue.

Combien de temps encore?

(1979)

Mer dreemen eng aaner Welt: eng Welt mat Rousen,
keng verpuddert Rousen fir verpuddert Fraen,
ewer eng Welt mat wëll Rousen
fir fréi Lait.

(1979)

an awer och am "francique"

VUN HAUT UN ...

'T hot schun am Krich ugefaang;
d'Lait si wi d'Vei verdeelt gin.
Deen ee bái d'"Malgré-nous",
dén anner bái d'"Malgré tout".
Mái Brouder dëssait niderknallen?
Fir d'Frickpanser vun falsche Stat?
A wat dann nach?

Vun haut un as ët färdëch
Mer maen nët mi mat
Da sin se voll beschass
Mer gin nët op d'Arméi!

'T as an der Schoul wäidergaang
Do léierscht de mol dëng Schnëss haalen
Et tu parleras français
quand on t'interrogera
E Wurt op Platt, eng dëck op de Baach
A well maen d'Elteren dat selwt.
C'est snöp d'parler français.

Vun haut un as ët färdëch
Mer maen nët mi mat
Da sin se voll beschass
Mer schwätze rëm op Platt

Et mierkt een, datt dat zweet Gedicht méi echt kléngt, och wa Verschiddenes e bësschen iwweräifreg an däck opgedroen as. Mee de jonken Auteur schéngt senger Saach zimlech sécher:

MER IWERLIEWEN EECH ALL

Mer iwerliewen eech all
Mat usëm Aksent wou der sou bauerlëch fënnt
Ewer lëiwer bäi us am Gront wëi bäi eech am Bëto.
Ar Plastiksschnëss as schu laang verfaut am Zen-
tralbüro

Dat mir nach, stolz a fräi, an der Gewan sengen.

Mer iwerliewen eech all
Mat use Sproochen wou der nët gär hëiert
Mer maen eech de Kapp sou voll mat usem Platt
Vu virun bëss no hannen, vu lënks bëss no riets,
An nach kweech derbäi
Dat dir mat ärëm eejhen Kompjuter-Englisch
Nët mi ze Streech kommt.

Mer iwerliewen eech all
Mat user Manëier iwer alles ze staunen
Eng Bloum ze richen oder eng Landschaft ze wäisen.
Oh leck!
An dir bläuwat virun alles ston wëi ee Formikasmii-
wëll

Der hot alles ewer der spiirt näischt.

Mer iwerliewen eech all
Mat use Schrëtt fir eng bewoscht Zoukonft
Wat mer waren, wat mer sin, wat mer wëlle gin
An dir rennt, de Kapp gebëckt
Vun Angscht eech am Spijhel vun ärer Schäissge-
schicht

Ze gesin.

Mer iwerliewen eech all
Mat usen zaart Heemlereien, mat usen Hänn
Wou gescht zouerneen gedreëkt sin
An der Zäit sëid dir nach am "Gardavous"
mat ärer zougepetchter Angscht.
Mer wärten us iwerall dohëm fënnen, grad bäi eech
nët.

Mer iwerliewen eech all. (1983)

Esou Texter kann een als e bëssen utopesch oder ze-
vill guttgemennt oder, - wann een op engem anere
Bor an der Gesellschaft steet-, geféierlech nen-
nen. Et kann ee suffisant mengen, dat alles wär am
duebele Sënn vum Wuert vill ze "gréng" ... Da géif
ech awer ze bedenken, datt dëi Geforen a Problem-
mer, vun denen den Nousse schreift, vu kengem
Stat, vu kenger Region, vu kengem ideologesche
Machtblock eleng geléist kënne gin, an datt een
nët all jonk Leit aus der Friddensbewegung an een
Dëppe geheien dærf.

Ech erënnere iech un dës Iwwerlegung vum Christa
Wolff aus hirem Buch: "Voraussetzungen einer Er-
zählung: Cassandra" (Sammlung Luchterhand Nr. 456)
"... Aber würde man von draussen zusehen wollen,
wie sie Europa vernichten? Und selber überleben?
M. fragt, ob nicht jene Gruppen und Strömungen
"irgendwie hoffnungsvoll" seien, die sich nicht
weiter auf die zerstörerischen Systeme einliessen:
die destruktiv gewordenen Institutionen unterwan-
derten; sich nicht in nutzlose Kämpfe mit ihnen
verstrickten, sondern von ihnen abzusehn suchten:
"anders" zu leben versuchten. Ich höre mich ja, ja
sagen, und laut in mir denke ich, die selbstzer-
störerische Tendenz der heutigen Mega-Systeme all-
mählich, gewaltlos, ausser Kraft zu setzen, brauch-
te Zeit, die wir nicht haben. Vielleicht, sagt M.,
sollten wir so anfangen, wie die Südafrikaner an-
gefangen haben, als sie sich von dem Rassistenre-
gime befreien wollten: Sie machten sich bis ins
Letzte klar und nahmen die Erkenntnis an: Unsere
Lage ist hoffnungslos. Daraus kann doch vielleicht
Freiheit entstehn." ...

De Jo Nousse wëllt nët nokucken. Hien engagiert
sech a senger Beruff, als Privatmësch an a senger
Texter. Ech zitieren nach eng Kéier aus dem Buch
vum Ch. Wolf (S.109): "... dass wir die Zeit
nicht haben, unsere "eigentlichen" Bücher auf spä-
ter zu verschieben - sie haben aufgehört mit dem
Reden und Schreiben mit gespaltenen Zunge ..."

An deem Sënn schreift de Jo Nousse - an e weess
wat em blitt: "C'est pour les gens l'occasion ré-
vée de préparer des cadres bien rigides où ils
pourront enfermer mon portrait: Autonomiste, Ré-
gionaliste, Séparatiste ... (...) Comme s'il n'y
avait pas assez d'images-prisons dans nos têtes,
comme s'il n'y avait pas assez de prisons dans nos
corps..."

A senger Sprooch gët fir hien d'Waff vum sozialkri-
teschen a perséinleche Widerstand: "Ma langue,
cette différence entre différences (...) grain de
sable dans le château de mon identité, imprenable
..." Et wär dach wirklech nët nationalistesch an
nët reaktionär a scho guer nët lënks oder riets-
radikal, wa mir Lëtzebuerger eis Sprooch, dëi jo
eng Schwester vum Lothrëngesche Platt as, och esou
kënnte gesinn ewei d'Leit dëi Sait vun Diddelëng
oder Esch: "comme un endroit appelé "Gewan"
n'ayant ni frontière, ni artifice". Also: den Dia-
lekt als Kommunikationsvehikel vun eise Suergen
an Ängshten iwwer d'Grenzen ewech, ewell d'Ver-
drecksung vun eiser Emwelt durch radioaktiven
oder geeschtegen Offall geet jo och iwwer d'Gren-
ze vun de Länner an de gesellschaftlechen Interes-
sen ewech.

Wien elo mat dësen Iwwerlegungen d'accord as -
oder wien den "dialecte francique" aus soziolin-
guistesch Siicht analyséiere wëllt - et kann een
interessant Ennerscheder an awer och Ähnlechkeet
fannen - dee soll dem Jo Nousse senger "Errances
bilingues" emol liesen. G.J. Rinnen

Supplément au trimestriel "Gewan" no 13 - 20ff.
Directeur de publication: Claude Périquet No CPPAP
63659; Impr. A.P.P.I Hagondange. Dépôt légal 1er
trimestre 1984.

RICHTIGSTELLUNG

In "forum" Nr. 78 wird behauptet, dass "es am 9.
Januar im Melusina zu Handgreiflichkeiten zwischen
Jup Weber und Robert Medernach" kam. Robert Meder-
nach bittet uns diese Behauptung richtigzustellen:
Nicht Medernach, sondern dessen Begleiter war der
Autor der "Handgreiflichkeiten", bei denen es sich
auch nicht um eine regelrechte Schlägerei handel-
te. Es wurde lediglich Jup's Manuskript zerrissen
und die Kontrahenten übergossen sich mit Wein und
Bier.

Quelle der Information war eine im internen Organ
der Grünen abgedruckte Darstellung dieses Vorgan-
ges, durch R. Medernach selber. Der oben zitierte
Satz wollte eine kommentierende Zusammenfassung
sein, im Eifer des Gefechtes wurde daraus eine un-
zulässige Verkürzung des wahren Zusammenhangs.
Wir entschuldigen uns. ff